

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 04.11.1911**

Číslo ročníků: **1, 39**

Číslo výtisků: **1, 39**

Datum vydání čísla: **04.11.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

Aehrenthalovy, která byla jednou z příčin draboty. Promluvil o otázce národnosti, zejména české, a vyslovil se proti národnostnímu rozdělení v Čechách, dokládaje, že národ český nepotřebuje poklon, žádá jen, aby vláda a Němci uznali jeho význam a postavení ve státě také skutky. Prof. Masaryk zakončil řeč důkazem, že v Rakousku mají skutečnou platnost jen národové, nikoliv nějaká mlhavá státní myšlenka rakouská.

Za německo-nacionální svaz promluvil jeho předseda dr. Gross; oznámil, že Němci přijímají kabinet blahovolně, ale žádají, aby šetřil jejich državy. Překvapilo konečně jeho uznání, že vlastně nelze bez Čechů v parlamentě pracovat.

Po dru Grossovi mluvil vůdce německé sociální dr. Adler, po něm místoředitel státní dráhy, polský agrárník dr. Wróbel, načež rokování bylo přerušeno a sněmovna jednala o mírošovské pokladně bratrské.

Dne 26. října pokračováno bylo v jednání o rozpočtu bez zvláštního zájmu. Teprve řeč posl. dra. Körnera (mladočecha) vzbudila značnou pozornost. Rečník ostře útočil na ministra spravedlnosti Hohenburgera, dokládaje, jakých bezpráví se stále dopouštějí němečtí soudcové v

českých krajích, české žaloby se v Čechách nepřipouštějí a staří i noví úředníci české národnosti i nadále jsou přeskakováni (v roce 1909 přeskočeno 107 českých soudců, roku 1911—258)!

o o o

Dopisy.

Okolek.

V č. 11. Čechoslovana byl již podán stručný statistický náčrtek naší osady. Krajané čtenáři tedy již vědí, že naše obec leží v újezdě žitomířském, je ryze česká, čítá 47 rodin (278 obyvatelů) a má 797 des. orné půdy, kteráž se nyní cení 300 rublů desjatina. Myslím, že krajané mi nezaslí, když k suchým číslicím, uvedeným v č. 11., podám malý doplněk.

Brzo naše osada bude moci se pochlubit stářím Kristovým. Bylať založena v r. 1881 devatenácti krajanů, kteří zakoupili velkostatek v rozsahu 596 desjatín. Půda byla pokryta lesem a močálovitá. Každý, koho cesta vedla přes Okolek, raději se vyhnul na 10 verst, aby neutonul v těch našich pověstných blátech. První Češi měli začátky

těžké, ještě snad o hodně těžší než v jiných osadách. Cesty byli tak mizerné, že naši otcové při jarním i podzimním seti byli nuceni vozit semena na pole na saních, nebo je nosit v pytlicích na zádech. Dostali se v tu dobu na pole s vozem nebylo ani pomýšlení. Práce a česká přičinlivost však vykonala zde divy. Nepotřebné lesy jsme vykáceli, celý majetek jsme zbrzdili příkopy, které odvádějí zbytečnou vodu do jedné velké strouhy a osušili jsme svá pole. Okolní Malorusové a Němci, kteří se pamatují na doby dřívější, nechtějí ani věřit, že vše se obešlo bez zázraku. Naše nívy nám daly nejednou bohatou a krásnou úrodu a rozkošné zahrady kraši většinu českých usedlostí. Chmel se u nás daří znamenitě a získal si dobré jméno daleko široko. Pěstitelům chmele dostalo se pochvaly a uznání i z vyšších míst.

Obec naše je dosti zámožná a někteří osadníci vládou velice slušným jméním. Přes to však někteří průkopníci se od nás vystěhovali a druzí by byli ochotni své usedlosti prodat. Proč to, což tak málo lásky je u nás k hrouď, kterou jsme my a naši otcové tak pracně vzdělali a nejednou kapkou potu zkopřilí? Odpověď na tuto otázku nám dali již staří ruští Slované, když zvali Va-

Pazderka stál raději venku, mlčí a mračí se jaksi: cedulku starostovu žmolí v ruce.

— Snad peřinu abych ti vzal, tobě na nohy — a zabal se pečlivě, manželko, zabal! Doběhl pro polštáře, obložil pečlivě vyschlé tělíčko nemocné a obhlédl přípravy. Děti odvedl ještě vedle na plděn k sousedům, ať si tam vyhraji a čekají.

— Když to musí být, musí! dodal, když se vrátil. Však za tebou přijdeme, i děti přijdou a pak si tě odvezeme domů zas. — E jo, osud je osud. Doufejme. —

Sedli konečně na kozlík, práskl švec bičem, jede se ženou zabalenou k městu — do nemocnice. A tvář mu vítězně cuká, oči se tajemně lesknou. — zatím co žena syká, vzdychá, krčí se — a bojí se dotknout a přidržet mužova silného ramena.

— Hýjo — no, valášku, klusej! Zima ti přec není, manželko, no pověz. — Švec hledí přehlušit své nitro. — Není, jed! vzdychne žena.

Jedou několika vesnicemi, švec přes náves nabral úprkem, aby si lidé tak nevšímli, kdo co zač. A vůz drkotá už po dláždění, žena se chytá jeho ruky, vzdychá a pláče:

— Nezapomeň na děti, že na ně pořád myslím, a přijďte ke mně do

nemocnice — někdy, podívat se! — Už stojí bryčka před velikou zabradou nemocniční, železná vrata se otvírají. Těžce slézá Pazderková s bryčky, muž ochotně pomáhá, vede ji, seslábla jako moucha, nohy vypověděly službu úplně.

— A vzpomeň taky. Na děti hled, muži — Pláče žena, loučí se po prohlídce s mužem, na krk mu padne, marně ji konejší. Konečně vedou Pazderkovou do vykázané světnice. Poplakali ještě oba a vynářeli si svoje bolesti. Konečně se za ševcem zavřela těžká železná vrata. Ujížděl úprkem domů, rozjařený, bujný, znovuoživený, zpěnil koně i rozžhavl sebe, sotva dechu lapal, pobízel koně radostným silným křikem. Musil se náhle vypohybovat a vykřičet za všechny tísň. Letěl o závod a řičel jako rozběhnutý splašený kůň.

Zastavil švec Pazderka v první vsi před hospodou. Živelní radost jej sevřela, tak, že chtěl všechny tísň a své nepokoje přervat, rázem se rozmáchnout a ze široka vydechnout, zase jednou, jako volný svobodný člověk chtěl vykřiknout na celé kolo, rozšířit svoji radost po všech místech a zatrást ospalým hospodským tichem.

— Hej — však jakoby tu umírali, žížen jako peklo. Však se dnes mů-

žeme poradovat za své peníze! Opřel se širokými lokty za stůl, nekľidně hleděl. Ale musil vstát, neboť jim všecko hrálo. Přecházel a hovořil nesrozumitelně — sám sobě, těšil se a dodával si radosti:

— Vidiš, hochu, jak omládněš, jak jsi jiným člověkem. Šenkýři, víno! Na promíchanou! Uhnal jsem se, u čerta — jako uřícený kůň jsem — však radost je mi vzácná, panečku! A člověk si ji dovede vážit —

Do noci sedí švec Pazderka v přespolní malé hospodě, domů se nechce, sdělit musí každému svoji radost živelnou a vyhovorit se, vykřičet. — Však moje žena, nu chřmá, arcit, snad ji bůh ulehčí — osířel bych — eh co, však jsou jiné ženské! — na všech pět prstů po deseti na každý.

Kůň řičel venku ve tmě. Podhodil mu kus sena, koupil ovsu, dal pokrmít. Konečně za tmy se vybral na domluvu šenkýřovu. A jede tryskem švec Pazderka, zastavuje u druhé vsi před hospodou, vylévá svou životní radost na všechny, pije bez smyslů, platí znamenitě.

— Ženy jsem se zbavil, ejchuchu — a tak se mi ulehčilo jako svobodnému! Kdo je z vás tak svobodný?

Celý den pije a za noci jede domů, u hospod zastavuje.

kráje, aby přišli vládnout a panovat nad nimi: „země naše je velká a úrodná, ale pořádku v ní není.“ Promiňte, sousedé přátelé, že dotýkám se veřejně našich chyb, ale jako u nás, děje se i v jiných českých osadách, a proto vyznejme se navzájem ze svých hříchů... a napravme, co se napravit dá. Větší vážnosti a úcty bude požívat vždy ten, kdo uzná své chyby a snaží se je odčinit, než kdo licoměrně své vady zakrývá a dělá se lepším. Z většiny českých osad slyšíme nářky, že vymíráním starého pokolení mizí dobrý mrav a rostou neřesti. Přátelské schůzky ustupují místo pitkám, zdravé taneční zábavy, díky několika surověcům, nezřídka se mění ve rvačky. Nešťastná vodka, které první přistěhovalci požívali jen jako léku, stává se mnohým Čechům potřebou a plně jim zaměňuje náš národní nápoj — pivo. Náš velký Neruda arci doporučoval Čechům, aby nechali pít piva „po němž je v českém národě tak hrůzostrašné „lino“ a pili raději „vino, vino!“ Ale že by měli pít „chlebové vino“ (хлебное вино — kořalku), to zajisté Nerudovi ani ve snu nenapadlo. Vodka je zlo, které ohrožuje nás a zvláště naši mládež. Tomuto zlu musíme se konečně opřít všichni společně a každý zvlášť, chceme-li zachránit, co dosud není ztraceno.

Třetího dne přijel domů zpitý, zmuchlený radostí, která mu osvobodila srdce a uvolnila jeho svobodu. Je konečně sám, dopřeje si všeho, zlobit se nemusí, přijde domů po libosti, nebude stonavě churavě ženou na posteli, uvolní se mu! Spal po své muživé radosti jako pařez — radostí uštvané zvíře.

Zena umřela kostižerem v následujících dnech.

Konečně sám!

Jeho srdce je přeplněno milostí, tvář se usmívá. Dbá zevnějšíku, šlechtí děti — však ještě na každý jeho prst se třese deset ženských, jistě! Švec Pazderka získá na ceně a na vážnosti. A dostane ženu jako k tomu! Mladou a zdravou ženu, neboť chce se mu ještě žít. —

— Vřask začnu žít! Každá žilka ve mně hraje. Poraduju se ještě s mladou ženou. Začnu milovat — všecko ve mne jhne a křičí — ještě jsem světa neužil — a jsem dnes svobodný jako pták, jako orel, svět je přede mnou otevřený — začnu teprve žít milovat — začnu milovat!

no. Vodka kazí dobré mravy a podněcuje vášně. Jen ona zavinuje, že někteří mladíci zapomínají na povinnou úctu k starším, urážejí a zlehčují vážené občany. Při obecních schůzkách ruší pořádek zase ponejvíce ti, kdo tak rádi stínají červené hlavičky těm různorodým dětkám matičky „monopolky“.

U nás k rozporům a nespokojenostem často zaváděla příčinu „cestná“ otázka. Spory o tom, kdo má spravovat cestu, zda obec nebo ten a ten hospodář, jsou nekonečné a působí mnoho zlé krve. Nejhorší je při tom, že cesty zůstávají stále špatné a každou chvíli někdo převrátí nebo musí vézt jen poloviční náklad. Zde by se měla konečně udělat náprava v zájmu všeobecném. K vůli několika jednotlivcům nesmí trpět celá obec. Je-li povinností jednotlivců, aby udržovali cestu v pořádku, nuže ať konají své povinnosti; pakli je to vše obecní, ať se o to stará obec. Náš dobrý a přičinlivý starosta by se měl energicky zasadit, aby otázka tato byla konečně uspokojivě rozřešena. V každé slušné uspořádané společnosti rozhoduje většina a v obci na společné záležitosti by měl každý přispívat dle toho, jak má mnoho polnosti.

Dosti časté spory míváme s nově uselými krajany, kteří pod samým Okolkem zakoupili několik set desjatín půdy, požívali všech výhod, jež jim může poskytnout naše obec, ale ničím nechtějí přispívat na společná vydání, jako na školu, úpravu cest, hasičský sbor a j.

Než dosti o stinných stránkách našeho života. Zmínil jsem se o nich, poněvadž věřím, že ti rýpalové se zastydí a rozvážnější občané probudí se z netečnosti a vynaloží vše, aby naše osada se stala vzorem pro jiné. Zakladatelé osady sešli se ze všech končin, neznali jeden druhého a přece vytvořili pěknou osadu a žili v nejlepší shodě. Totéž musí také zavlažnouti u nás.

O duševní stravu se stará škola a knihovna. Škola byla vystavěna na obecní útraty a je nyní ve správě ministerstva vyučování. Učitelem je již po tři roky p. Vladimír Vlk — Čech, jenž se těší značné oblibě občanstva a koná své povinnosti s láskou a nevšedním přičiněním.

Naši česko-ruskou knihovnu založil několik občanů s p. J. Dostalem v čele. Knihovna znala dobré i špatné časy. Jako všude i u nás jsou občané neteční, nebo tací, kteří se domnívají, že kniha může sloužit dětem za hračku. Jen obětavosti knihovníků vděčíme, že naše knihovna stále vzrůstá a udržuje se na jisté výši. Z knihovníků (starostů) dlužno jmenovati p.p. Dostala, p. Pouba a J. Janušku. Nynější starosta p. Alexandr Vrbata vynakládá vše, aby přiměl čtenáře vážit si knihy a tuto v pořádku odvádět. Má vydatné pomocnice ve své manželce a dcerušce, které se stejnou láskou lnou ke knize.

Pokud se týče našeho spolkového života, tož na předním místě zasluhuje povšimnutí obecní pojišťovna proti ohni, která má přes 10.000 hotového kapitálu.

Máme svůj hasičský sbor. Hasičské náčinní bylo zakoupeno na obecní peníze a je v dobrém stavu. Hasičský sbor ale není na té výši, kde by mohl být, když pomyslíme, že obec je mu nakloněna a ráda by jej podporovala. Pojítkem hasičů má být vždy hasičské heslo („Bližnímu ku pomoci, sobě ke cti, národu ku slávě“), a ne snad jen malebný stejnozkroj a lesklá přilba. Hasičský sbor byl založen v 1905 r. a čítal na začátku 20 členů. Nyní počet ten stoupl pouze o 4 muže. To je přece jen trochu málo. Mimo povinná častější cvičení měl by sbor pořádat slušné zábavy a starat se o společenskou výchovu mládeže. Jen v tomto případě vykoná své poslání.

A nyní něco o našich zábavách. Lépe jsme na tom bývali v letech minulých. „Ty staré zlaté časy“, na které se tak často hřeší, měly v sobě přece jen něco dobrého. Bavili jsme se klidněji, snad trochu po sousedsku, ale rozhodně mnohem lépe. Naše zábavy navštěvovali krajané z celého okolí, ba i žitomířští a vždy si libovali, jak veselo je v útulném Okolku a že hrubého slova u nás neuslyší. Bohužel, vše to již patří minulosti a dnes... eh, darmo mluvit! Všude stejná bolest, odevsud stejný nářek. Mládež nic nechte, netouží po knize a čím dále, tím více holduje pití a karbanu. P...l.

Italsko-turecká válka.

Na bojišti není celkem mnoho nového. Zdá se, jakoby válečné těžiště přesunovalo se stále víc a více do parlamentů a vládních kruhů obou válčících stran. Svedeno bylo několik menších bojů a obě strany připisují si jako obyčejně,

„úspěch.“ Nieméně jest nebezpečí, že prodlužováním válečných zápletek při moři Středozemním bude ohrožen mír i ostatní Evropy velmi povážlivě.

Na brzké ukončení války není vskutku naděje; tak generál Caneva